

İlgili Kanun / Madde
4847 S. İşK/2
6100 S. HMK/343-371

T.C
YARGITAY
HUKUK GENEL KURULU

Esas No. 2025/9-98

Karar No. 2025/615

Tarihi: 08.10.2025

- İSTİNAF
- İSTİNAF SEBEPLERİNİN KAMU DÜZENİNE AYKIRILIK VE TARAFLARCA İLERİ SÜRÜLEN NEDENLER OLMAK ÜZERE İKİ AYRIMDA İNCELENMESİ GEREKTİĞİ
- İSTİNAFIN ÖNCELİKLİ AMACI SOMUT OLAY ADALETİNİ GERÇEKLEŞTİRMEK OLDUĞU
- İSTİNAF İNCELEMESİNDE İLERİ SÜRÜLMEDİĞİ İÇİN İSTİNAF DAİRESİNCE İNCELENMEYEN BİR KONUNUN TEMYİZDE İLERİ SÜRÜLMESİ DURUMUNDA YARGITAYIN BU TEMYİZ SEBEBİNİ İNCELEMESİ MÜMKÜN OLMADIĞI

ÖZETİ: Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda düzenlenen istinaf sebeplerinin kamu düzenine aykırılık ve taraflarca ileri sürülen nedenler olmak üzere iki ayrımda incelenmesi gerekmektedir. Kamu düzenine aykırılık mutlak istinaf sebebidir ve bölge adliye mahkemesince kendiliğinden gözetilir. Bu nedenle kamu düzenine aykırı bir sebebin istinaf dilekçesinde ileri sürülüp sürülmemesinin de bir önemi bulunmamaktadır. Buna karşılık kamu düzenine aykırı olmayan istinaf sebeplerinin istinaf dilekçesinde mutlaka gösterilmesi gerekmektedir. Kamu düzenine aykırı olmayan bir istinaf sebebi istinaf dilekçesinde gösterilmemiş ise bölge adliye mahkemesince kendiliğinden dikkate alınamaz.

Çünkü istinaf incelemesi, istinaf dilekçesinde belirtilen sebeplerle sınırlı olarak yapılır (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 15.02.2023 tarihli ve 2021/2-365 Esas, 2023/74 Karar sayılı kararı).

Bölge Adliye Mahkemesince istinaf sebepleri ile sınırlı olarak yapılan inceleme sonucu ilk derece mahkemesi kararının hatalı olduğu tespit edildiğinde bölge adliye mahkemesince yeniden yargılama yapılarak esas hakkında karar verilmektedir. Mahkemenin esas hakkındaki kararında tarafların iradeleri ve tasarrufları belirleyici olmaktadır. İstinafın da öncelikli amacı somut olay adaletini gerçekleştirmek olduğundan tarafların iradesi ve tasarrufuna üstünlük tanınması da bu amacın doğal sonucudur. Resen araştırma ilkesinin uygulandığı davalarda istinaf mahkemesi taraflarca ileri sürülen sebeplerle bağlı değilse de taraflarca hazırlanma ilkesini uygulandığı davalarda istinaf sebepleri ile bağlıdır. Bunun yanında istinaf sebepleri karşı tarafın muvafakati olmadıkça değiştirilemez ve genişletilemez. Ancak bu yolla dahi yani karşı tarafın muvafakati ile dahi ilk derece mahkemesinde ileri sürülmeyen iddia ve savunmalar ileri sürülemeyeceği gibi yeni delillere dayanılmaz ve karşı dava açılmaz (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 25.03.2021 tarihli ve 2020/9-6 Esas, 2021/342 Karar sayılı kararı).

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 361. maddesinde bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinden verilen temyizi kabil nihai kararlar ile hakem kararlarının iptali talebi üzerine verilen kararlara karşı temyiz yoluna başvurulabileceği öngörülmüş olup 362. maddesinde temyizi mümkün olmayan kararlara ilişkin düzenleme yapılmıştır. HMK'nın 366. maddesinde ise düzenleme ile istinaf hükümlerinin kıyas yoluyla temyiz yolunda da uygulanması gerektiği hükmüne bağlanmıştır.

Öte yandan HMK'nın 369. maddesinin 1. fıkrasında temyiz incelemesinin sınırı belirlenmiştir. Temyiz incelemesinde Yargıtay istinaf incelemesinin aksine tarafların ileri sürdükleri temyiz sebepleri ile bağlı olmayıp kanunun açık hükmüne aykırı gördüğü diğer hususları da inceleyebilir. Bu durumda yani temyiz

sebepleri ve gerekçelerinin gösterilmemesi hâlinde temyiz incelemesinde istinaf incelemesinden farklı olarak açık kanun hükmüne aykırılık bulunup bulunmadığı hususu da incelenmektedir. HMK'nın 371. maddesindeki hüküm ile bozma sebepleri düzenlenmiş olup Yargıtayın gerekçe göstererek temyiz olunan kararı kısmen veya tamamen bozabileceği hükmüne bağlanmıştır. 371. madde gerekçesinde de istinaf yolunun hukuk sistemimize girmesi ile zaman zaman maddi vakıa ve delil değerlendirmesi yapan Yargıtayın tamamen hukuki denetim ve içtihat mercii olduğu belirtilmiştir.

Yargıtayın temyiz sebepleri ile bağlı olmaksızın kanunun açık hükmüne aykırılık hâllerini inceleyebileceği öngörülmüşse de istinaf incelemesinde ileri sürülmediği için istinaf dairesince incelenmeyen bir konunun temyizde ileri sürülmesi durumunda Yargıtayın bu temyiz sebebinin incelemesi mümkün değildir. Diğer bir ifadeyle temyiz incelemesinin sınırlarından biri ve en önemlisi ileri sürülen temyiz sebebinin istinafta ileri sürülüp sürülmediği ve ileri sürülen sebebin istinaf mahkemesince hukuka aykırı olarak değerlendirilip değerlendirilmediği hususudur (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 25.03.2021 tarihli ve 2020/9-6 Esas, 2021/342 Karar sayılı kararı).

Taraflar arasındaki işçilik alacağı davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın kabulüne karar verilmiştir.

Kararın davalı vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine Bölge Adliye Mahkemesince davalı vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile İlk Derece Mahkemesi kararı kaldırılıp düzeltilerek yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle davanın kabulüne karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davalı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 9. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonucunda bozulmuş, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

Direnme kararı davalı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan inceleme sonucunda, davalı vekilinin temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan gündem ve dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin davalı Sağlık Bakanlığına (Bakanlık) bağlı Zonguldak Atatürk Devlet Hastanesinde farklı işverenlerde çalıştığını, kayıtlarda sterilizasyon işçisi olarak görünse de çalıştığı dönem boyunca hastaların ameliyata hazırlanması, ameliyat sonrası hastanın masadan sedyeye taşınması, ameliyat malzemelerinin sterilize edilmesi ve taşınması gibi davalı Bakanlığın asıl işi kapsamındaki işlerini yaptığını, muvazaa nedeniyle başlangıçtan itibaren davalı Bakanlık işçisi sayılması ve 6772 sayılı Kanun uyarınca müvekkiline ilave tediye ödenmesi gerektiğini ileri sürerek davalı ile dava dışı alt işverenler arasındaki ilişkinin muvazaalı ve müvekkilinin başlangıçtan itibaren davalı Bakanlık işçisi olduğunun tespiti ile ilave tediye alacağının davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı Bakanlık vekili cevap dilekçesinde; usule ilişkin itirazlarının yanı sıra davacının müvekkilinin kadrolu veya sözleşmeli işçisi olmadığını, müvekkilinin sadece hizmet alımı işinin gereği gibi yerine getirilip getirilmediğini denetleme yetkisi bulunduğunu, muvazaalı iddiasının yerinde olmadığını belirterek davanın reddini savunmuştur.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin 20.04.2021 tarihli ve 2020/128 Esas, 2021/139 Karar sayılı kararı ile; davalı ile dava dışı alt işveren arasında imzalanan hizmet alım sözleşmesinin 5. maddesinin (1) numaralı bendinde sözleşme konusu işin “Sterilizasyon ve Dezenfeksiyon Hizmetleri Alımı” olarak belirtildiği, dava dışı yüklenici şirket tarafından verilen işe giriş bildirgelerinde davacı işçinin meslek adının "sterilizasyon görevlisi" olarak gösterildiği, işçinin çalıştığı işyerinin asıl hizmet konusunun sağlık hizmeti olduğu ve sağlık işkoluna girdiği, tanık anlatımlarından davacının çalışma süresince fiilen yaptığı işlerin davalı Bakanlığın asıl işlerinden olduğunun anlaşıldığı, emsal dosyalarda da sterilizasyon ve dezenfeksiyon işinin davalının asıl işi olduğunun kabul edildiği, bu nedenle davacının ilave tediye alacağına hak kazandığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı Bakanlık vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

B. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin 21.02.2024 tarihli ve 2024/364 Esas, 2024/462 Karar sayılı kararı ile; davalı ile dava dışı şirket arasındaki ilişkinin davacı açısından muvazaalı olması nedeniyle ilave tediye alacağına hükmedilmesinde ve alacağın brüt olarak hesaplanmasında hata bulunmadığı ancak arabuluculuk son tutanak tarihi olan 07.01.2020 tarihi itibarıyla henüz ödeme günü gelmeyen 2020 yılı ilave tediye

ücret alacağı bakımından hesaplama yapılmasının ve ayrıca davacının Zonguldak 3. İş Mahkemesinin 16.03.2018 tarihli ve 2017/23 Esas, 2018/106 Karar sayılı dosyasında 01.07.2014-11.01.2017 tarihleri arasındaki döneme ilişkin ilave tedavi talebinden feragat etmesine rağmen 30.01.2017 tarihinden önceki dönemin hesaba katılmasının yerinde olmadığı, davacının 30.01.2017-13.12.2019 tarihleri arası ilave tedavi alacağının toplam brüt 15.199,46 TL olduğu anlaşılmakla taleple bağlı kalınarak 13.307,89 TL alacağa hükmedildiği gerekçesiyle davalının istinaf başvurusunun kabulü ile İlk Derece Mahkemesi kararı kaldırılıp düzeltilerek yeniden esas hakkında hüküm kurmak suretiyle davanın kabulüne karar verilmiştir.

V. BOZMA VE BOZMADAN SONRAKİ YARGILAMA SÜRECİ

A. Bozma Kararı

1. Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı Bakanlık vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

2. Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin ilâm başlığında tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; "...1. Tarafların iddia, savunma ve dayandıkları belgelere, uyusmazlığın hukuki nitelendirilmesi ile uygulanması gereken hukuk kurallarına, dava şartlarına, yargılamaya hâkim olan ilkelere, ispat kurallarına ve temyiz olunan kararda belirtilen gerekçelere göre davalı vekilinin aşağıdaki paragrafların kapsamı dışındaki temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

2. Somut uyusmazlıkta, hizmet alım sözleşmelerinde hizmet konusunun "sterilizasyon ve dezenfeksiyon hizmet alım işi" olarak belirtilmesine, sterilizasyon ve dezenfeksiyon hizmet alım işinin yardımcı iş niteliğinde olmasına ve hizmet alım yoluyla gördürülebilmesine karşın davacının bu yardımcı iş kapsamı dışında asıl iş niteliğinde başka işlerde çalıştırıldığı dosya kapsamı ve tanık beyanları ile sabittir. Bu durumda; davalı Bakanlık ile dava dışı alt işveren şirket arasındaki ilişkinin muvazaalı olduğu ve davacının ilave tedavi ücretine hak kazandığının kabulünde hata bulunmamaktadır.

3. Davacı vekilinin 20.11.2020 tarihli beyan dilekçesinde, davacı ile aynı işi yaptığı belirtilen, kadrolu çalışan F.E'nin talep konusu alacağın hesaplanmasında emsal işçi olarak kabul edilebileceğinin bildirildiği, bilirkişi raporunda da bu çalışanın ücret bordrolarından yararlanılarak ilave tedavi ücreti alacağının hesaplandığı görülmektedir. Daha önce Dairemiz incelemesinden geçen emsal dosyalardaki bilgi ve belgelerden emsal işçi olduğu bildirilen bu personelin 2014 yılı sonrasında Hastanenin Toplum Ruh Sağlığı Biriminde görevlendirildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca davalı İdare tarafından sunulmuş F.E. isimli personelin 2014 yılı sonrası ücret bordroları incelendiğinde; bu kişinin 2020 yılının Ocak ayı itibarıyla 20 yıl 5 ay kıdemi olduğu görülmekte ve sendika üyesi olduğu anlaşılmaktadır. Davacının ise sendika üyesi olup olmadığı dosya kapsamından anlaşılamamaktadır.

4. Bu açıklamalar ışığında yapılan değerlendirme sonucunda; Mahkemece her ne kadar F.E. isimli personel emsal işçi olarak kabul edilip hüküm altına alınan ilave

tediye ücreti alacağının hesabında bu personelin ücret bordrolarından yararlanılmış ise de gerek davacıya göre daha uzun süredir çalışması, gerek sendikalı olması gerekse de 2014 yılı sonrasında çalıştığı birimin değiştirilmiş olması birlikte değerlendirildiğinde davacıya emsal işçi olmadığı anlaşılmaktadır. Bu durumda Mahkemece; yapılan iş, kıdem süresi, sendika üyesi olup olmama gibi unsurlar değerlendirilerek işyerinde davacıya emsal işçi olup olmadığı belirlenmeli, emsal işçi olması hâlinde ilave tediye alacağı emsal işçinin ücretine göre hesaplanıp hüküm altına alınmalı; emsal işçi bulunmadığının anlaşılması hâlinde ise davacının fiilen aldığı ücret üzerinden hesaplanıp hüküm altına alınmalıdır. Açıklanan hususlar gözetilmeden yazılı şekilde karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir..." gerekçesiyle karar bozulmuştur.

B. Bölge Adliye Mahkemesince Verilen Direnme Kararı

Bölge Adliye Mahkemesinin ilâm başlığında tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; davacının ücretinin hatalı tespit edildiği noktasında davalının açık veya dolaylı bir istinaf itirazı bulunmadığı, davalının istinaf başvurusunun sadece muvazaanın kabulüne ilişkin olması nedeniyle bu hususun davacı lehine usuli kazanılmış hak olduğu kabul edilerek korunduğu, temyiz dilekçesinde de davacının ücretinin hatalı tespit edildiği noktasında davalının açık veya dolaylı bir itirazının bulunmadığı, istinafa konu edilmeyen bir hususun (kamu düzenine ilişkin hususlar hariç) resen gözetilerek bozma gerekçesi yapılamayacağı, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 25.03.2021 tarihli ve 2020/9-6 Esas, 2021/342 Karar sayılı kararının da bu yönde olduğu, Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 02.11.2022 tarihli ve 2022/13642 Esas, 2022/14103 Karar; 27.04.2023 tarihli ve 2023/6916 Esas, 2023/6325 Karar sayılı kararlarında da ücret tespitinin hatalı olduğu görülmesine rağmen davalının bu yönde itirazı bulunmadığından bozma gerekçesi yapılmadığı, eldeki davada farklı bir uygulamaya gidilmesinin temyiz incelemesi sınırlarının aşılması ile birlikte hukuki güvenlik ilkesine de aykırı olduğu gerekçesiyle direnme kararı verilmiştir.

VI. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Direnme kararı süresi içinde davalı Bakanlık vekili tarafından temyiz edilmiştir.

B. Temyiz Sebepleri

Davalı Bakanlık vekili, ücret tespitinin hatalı olduğuna dair itirazlarını bilirkişi raporuna karşı beyanlarında detaylı olarak belirttikleri gibi bu hususun istinaf dilekçesinin son paragrafında istinaf konusu da yapıldığını, davacı 6772 sayılı Kanun kapsamında belirlenen işçi statüsünde olmadığından davacıya ilave tediye ödemesi yapılamayacağını, ücretin kamu düzenine ilişkin olmadığına dair direnme gerekçesinin de hatalı olduğunu, alt işverenlere verilen iş yardımcı iş kapsamında olup muvazaanın bulunmadığını, bilirkişi raporuna itiraz dilekçesinde de açıklandığı üzere emsal gösterilen Fatih Ertürk'ün 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamında çalıştığını ve davacı ile aynı işi yapmadığını belirterek direnme kararının

bozulmasına karar verilmesini talep etmiştir.

C. Uyuşmazlık

Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; davalı Bakanlık ile dava dışı alt işveren şirket arasındaki ilişkinin muvazaaya dayandığı ve davacının ilave tediye ücretine hak kazandığı konusunda ihtilafın olmadığı somut olayda, davalı Bakanlığın, davacının ücretinin hatalı tespit edildiğine ilişkin istinaf itirazının bulunup bulunmadığı; buradan varılacak sonuca göre belirtilen hususun bozma sebebi yapıp yapılamayacağı noktasında toplanmaktadır.

D. Gerekçe

1. İlgili Hukuk

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) 343 ilâ 371. maddeleri.

2. Değerlendirme

1. Uyuşmazlığın çözümü açısından öncelikle istinaf kanun yolu ile ilgili kavram ve yasal düzenlemelerin irdelenmesinde yarar bulunmaktadır.

2. Bilindiği üzere ülkemizde iki dereceli yargı sistemi uygulanmakta iken 2004 yılında kabul edilen 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un yürürlüğe girmesi ve HMK ile istinaf kanun yolu hükümlerinin düzenlenmesi, bu düzenlemeye uygun olarak 20.07.2016 tarihinde bölge adliye mahkemelerinin faaliyete başlaması ile üç dereceli yargı sistemine geçilmiş bulunmaktadır.

3. Bir davanın talepler ve ileri sürülen sebeplerle sınırlı olarak bir üst derece yargı yerince yeniden görülmesini, gerekiyorsa yeniden hükme bağlanmasını amaçlayan kanun yoluna istinaf denir. Hemen belirtilmelidir ki, istinafta dava bir üst derece yargı yerince tüm boyutları itibarı ile değil sadece tarafların talepleri ve ileri sürmüş oldukları sebeplerle sınırlı bir biçimde ikinci kez ele alınıp görülür (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 15.02.2023 tarihli ve 2021/2-365 Esas, 2023/74 Karar sayılı kararı).

4. İstinaf ile ilgili dar ve geniş istinaf sistemi olmak üzere iki sistem öngörülmüş olup ülkemizde dar istinaf sistemi kabul edilmiştir. Geniş anlamda istinaf sisteminde ilk derece yargılamasındaki gibi yeniden inceleme yapılmakta, maddi mesele, ortaya çıkan değişiklikler herhangi bir sınırlamaya tâbi olmaksızın ileri sürülen yeni delil ve olaylar yeniden ele alınarak incelenmektedir. Dar anlamda istinaf sisteminde ise ilk yargılamadaki her şey yenilenmemekte ilk yargılama baştan sona aynen tekrarlanmayarak maddi olay incelemesi yapılmakta ve kural olarak özellikle ilk derece mahkemesinde ileri sürülmeyen hususlar incelenmemektedir. Yani dar anlamda istinaf sisteminde verilen kararın ileri sürülen hususlar çerçevesinde maddi ve hukuki denetimi yapılmaktadır.

5. İstinaf yolu, HMK'nın 341 ilâ 360. maddeleri arasında, temyiz yolu ise 361 ilâ 373. maddeleri arasında düzenlenmiştir.

6. Hukuk Muhakemeleri Kanunu gereği istinaf başvurusu dilekçe ile yapılmakta olup dilekçede hangi unsurların bulunması gerektiği Kanun'un "İstinaf dilekçesi" kenar başlıklı 342. maddesinde;

(2) İstinaf dilekçesinde aşağıdaki hususlar bulunur:

a) Başvuran ile karşı tarafın davadaki sıfatları, adı, soyadı, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ve adresleri.

b) Varsa kanuni temsilci ve vekillerinin adı, soyadı ve adresleri.

c) Kararın hangi mahkemeden verilmiş olduğu ve tarihi ile sayısı.

ç) Kararın başvurana tebliğ edildiği tarih.

d) Kararın özeti.

e) Başvuru sebepleri ve gerekçesi.

f) Talep sonucu.

g) Başvuranın veya varsa kanuni temsilci yahut vekilinin imzası.

(3) İstinaf dilekçesi, başvuranın kimliği ve imzasıyla, başvurulanan kararı yeteri kadar belli edecek kayıtları taşıması durumunda diğer hususlar bulunmasa bile reddolunmayıp, 355 inci madde çerçevesinde gerekli inceleme yapılır.” şeklinde düzenlenmiştir.

7. Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun “İncelemenin kapsamı” başlıklı 355. maddesinde ise “İnceleme, istinaf dilekçesinde belirtilen sebeplerle sınırlı olarak yapılır. Ancak, bölge adliye mahkemesi kamu düzenine aykırılık gördüğü takdirde bunu resen gözetir” düzenlemesi mevcuttur. Düzenlemeye göre bölge adliye mahkemesi incelemesini istinaf dilekçesinde belirtilen sebeplere bağlı olarak yapmak zorundadır. Temyiz incelemesinden farklı olarak bölge adliye mahkemesinde yapılacak incelemede tarafların ileri sürdüğü sebeplerle bağlı kalınmasının nedeni, bölge adliye mahkemesinin ilk derece mahkemesi kararının kanuna aykırılığını tespit etmesi hâlinde çoğu zaman yeniden yargılama yaparak yeni bir karar verebilmesidir.

8. Diğer taraftan HMK’nın 342. maddesinin son fıkrasında istinaf dilekçesinin maddede belirtilen hususları taşımaması durumunda başvurunun sonucuna ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Bu düzenlemeye göre bölge adliye mahkemesince istinaf dilekçesi, başvuranın kimliği ve imzasıyla başvurulanan kararı yeteri kadar belli edecek kayıtları taşıyorsa başvuru doğrudan reddedilmeyip 355. madde çerçevesinde kararda kamu düzenini ilgilendiren hususlarda istemle bağlı olmaksızın resen gerekli incelemenin yapılması öngörülmüştür. Bununla istinaf dilekçesindeki bir usul eksikliği sebebiyle hak kaybının önlenmesi amaçlanmıştır (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 18.10.2023 tarihli ve 2022/10-1182 Esas, 2023/1182 Karar; 24.05.2023 tarihli ve 2022/5-45 Esas, 2023/509 Karar sayılı kararları).

9. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda düzenlenen istinaf sebeplerinin kamu düzenine aykırılık ve taraflarca ileri sürülen nedenler olmak üzere iki ayrımda incelenmesi gerekmektedir. Kamu düzenine aykırılık mutlak istinaf sebebidir ve

bölge adliye mahkemesince kendiliğinden gözetilir. Bu nedenle kamu düzenine aykırı bir sebebin istinaf dilekçesinde ileri sürülüp sürülmemesinin de bir önemi bulunmamaktadır. Buna karşılık kamu düzenine aykırı olmayan istinaf sebeplerinin istinaf dilekçesinde mutlaka gösterilmesi gerekmektedir. Kamu düzenine aykırı olmayan bir istinaf sebebi istinaf dilekçesinde gösterilmemiş ise bölge adliye mahkemesince kendiliğinden dikkate alınamaz. Çünkü istinaf incelemesi, istinaf dilekçesinde belirtilen sebeplerle sınırlı olarak yapılır (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 15.02.2023 tarihli ve 2021/2-365 Esas, 2023/74 Karar sayılı kararı).

10. Bölge Adliye Mahkemesince istinaf sebepleri ile sınırlı olarak yapılan inceleme sonucu ilk derece mahkemesi kararının hatalı olduğu tespit edildiğinde bölge adliye mahkemesince yeniden yargılama yapılarak esas hakkında karar verilmektedir. Mahkemenin esas hakkındaki kararında tarafların iradeleri ve tasarrufları belirleyici olmaktadır. İstinafın da öncelikli amacı somut olay adaletini gerçekleştirmek olduğundan tarafların iradesi ve tasarrufuna üstünlük tanınması da bu amacın doğal sonucudur. Resen araştırma ilkesinin uygulandığı davalarda istinaf mahkemesi taraflarca ileri sürülen sebeplerle bağlı değilse de taraflarca hazırlanma ilkesini uygulandığı davalarda istinaf sebepleri ile bağlıdır. Bunun yanında istinaf sebepleri karşı tarafın muvafakati olmadıkça değiştirilemez ve genişletilemez. Ancak bu yolla dahi yani karşı tarafın muvafakati ile dahi ilk derece mahkemesinde ileri sürülmeleyen iddia ve savunmalar ileri sürülemeyeceği gibi yeni delillere dayanılmaz ve karşı dava açılmaz (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 25.03.2021 tarihli ve 2020/9-6 Esas, 2021/342 Karar sayılı kararı).

11. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 361. maddesinde bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinden verilen temyizi kabil nihai kararlar ile hakem kararlarının iptali talebi üzerine verilen kararlara karşı temyiz yoluna başvurulabileceği öngörülmüş olup 362. maddesinde temyizi mümkün olmayan kararlara ilişkin düzenleme yapılmıştır. HMK'nın 366. maddesinde ise düzenleme ile istinaf hükümlerinin kıyas yoluyla temyiz yolunda da uygulanması gerektiği hükme bağlanmıştır.

12. Öte yandan HMK'nın 369. maddesinin 1. fıkrasında temyiz incelemesinin sınırı belirlenmiştir. Temyiz incelemesinde Yargıtay istinaf incelemesinin aksine tarafların ileri sürdükleri temyiz sebepleri ile bağlı olmayıp kanunun açık hükmüne aykırı gördüğü diğer hususları da inceleyebilir. Bu durumda yani temyiz sebepleri ve gerekçelerinin gösterilmemesi hâlinde temyiz incelemesinde istinaf incelemesinden farklı olarak açık kanun hükmüne aykırılık bulunup bulunmadığı hususu da incelenmektedir. HMK'nın 371. maddesindeki hüküm ile bozma sebepleri düzenlenmiş olup Yargıtayın gerekçe göstererek temyiz olunan kararı kısmen veya tamamen bozabileceği hükme bağlanmıştır. 371. madde gerekçesinde de istinaf yolunun hukuk sistemimize girmesi ile zaman zaman maddi vakia ve delil değerlendirmesi yapan Yargıtayın tamamen hukuki denetim ve içtihat mercii olduğu belirtilmiştir.

13. Yargıtayın temyiz sebepleri ile bağlı olmaksızın kanunun açık hükmüne aykırılık hâllerini inceleyebileceği öngörülmüşse de istinaf incelemesinde ileri sürülmediği için istinaf dairesince incelenmeyen bir konunun temyizde ileri sürülmesi durumunda Yargıtayın bu temyiz sebebini incelemesi mümkün değildir. Diğer bir ifadeyle temyiz incelemesinin sınırlarından biri ve en önemlisi ileri sürülen temyiz sebebinin istinafta ileri sürülüp sürülmediği ve ileri sürülen sebebin istinaf mahkemesince hukuka aykırı olarak değerlendirilip değerlendirilmediği hususudur (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 25.03.2021 tarihli ve 2020/9-6 Esas, 2021/342 Karar sayılı kararı).

14. Somut olayda davacı vekili davalı Bakanlık ile dava dışı alt işverenler arasındaki hukuki ilişkinin muvazaalı olduğunu ileri sürerek müvekkilinin başlangıçtan itibaren davalının işçisi olduğunun tespiti ile ilave tediye alacağının tahsiline karar verilmesini talep etmiş, davalı Bakanlık ise muvazaa iddiasının ve buna dayalı taleplerin yerinde olmadığını savunmuştur.

15. İlk Derece Mahkemesince bilirkişi raporu alındıktan sonra davalı Bakanlık vekili, 01.03.2021 havale tarihli dilekçesi ile muvazaanın bulunmadığına ve diğer hususlara ilişkin itirazlarının yanı sıra ilave tediye alacağının hesaplanmasında emsal gösterilen Fatih Ertürk'ün 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4/A maddesi kapsamında çalışan Bakanlık personeli olduğunu, ilave tediye ödemesinden yararlanmadığını, hizmet alım sözleşmesi kapsamında çalıştırılanlarla aynı işi yapmadığını belirtmiştir. İlk Derece Mahkemesince davanın kabulüne dair verilen karar istinaf eden davalı Bakanlık vekili 27.05.2021 havale tarihli istinaf dilekçesinde önceki itirazlarının yanı sıra bilirkişi raporuna itiraz dilekçesine atıf yapmak suretiyle itirazda bulunmuştur.

16. Açıklanan maddi ve hukuki olgular ışığında, davalı Bakanlık vekilinin gerek bilirkişi raporuna itiraz dilekçesinde gerekse istinaf dilekçesinde davacının ücretinin hatalı tespit edildiğine ilişkin istinaf itirazının bulunduğu anlaşıldığından bu hususta bozma kararında belirtildiği şekilde araştırma ve inceleme yapılarak sonucuna göre karar verilmelidir.

17. Diğer taraftan, her ne kadar direnme kararının gerekçesinde temyiz dilekçesinde de davalı Bakanlığın davacının ücretinin hatalı tespit edildiğine dair açık veya dolaylı bir itirazının bulunmadığı belirtilmiş ise de davalı Bakanlık vekilinin temyiz dilekçesinde açıkça hesaplamalarda F. E. isimli işçinin emsal kabul edilmesinin usul ve yasaya aykırı olduğu hususunu temyiz sebebi olarak ileri sürdüğü anlaşılmıştır.

18. O hâlde Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulması gerekirken önceki hükümde direnilmesi doğru olmamıştır.

19. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

VII. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Davalı Bakanlık vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının

Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı HMK'nın 371. maddesi gereğince BOZULMASINA,

Dosyanın HMK'nın 373/2. maddesi uyarınca kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

08.10.2025 tarihinde oy birliğiyle kesin olarak karar verildi.